

for. J. Słowczyński

Historia i zabytki

Powiatu Chrzanowskiego

Powiat chrzanowski

W okresie I Rzeczypospolitej ziemie obecnego powiatu chrzanowskiego należały do powiatu krakowskiego od 1397 r. i podlegały staroście grodowemu w Krakowie. W 1795 r. zostały włączone do dystryktu olkuskiego w Galicji Zachodniej. W 1809 r. przeszły pod administrację Księstwa Warszawskiego i należały do departamentu krakowskiego. Następnie w latach 1815-1846 weszły w skład Wolnego Miasta Krakowa. Wielu chrzanowian walczyło w szeregach wojsk pod dowództwem Tadeusza Kościuszki, Jana Henryka Dąbrowskiego, wojsk Królestwa Kongresowego, w powstaniach: listopadowym i krakowskim. W czasie powstania styczniowego w mieście Chrzanów działał Komitet Narodowy, szpital i punkty opatrunkowe. W 1847 roku powstała linia kolejowa łącząca Oświęcim z Trzebinią. Pięć lat później uruchomiono nową kopalnię rud cynku i ołowiu „Matylda”. W 1818 roku Senat Wolnego Miasta Krakowa założył tu dużą wytwórnię sukna. Na początku XIX wieku powstały największe zakłady przemysłowe: pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce S.A. i „Stella”, produkująca ogniotrwałe materiały ceramiczne. Jesienią 1939 r., powiat chrzanowski został po raz pierwszy w swej historii podzielony: zachodnia część z Chrzanowem, Jaworzniem i Trzebinią została włączona bezpośrednio do III Rzeszy, a wschodnia część z Krzeszowicami została włączona do Generalnego Gubernatorstwa. Taki podział utrzymał się do końca wojny. W 1940 r. w mieście powstało getto, które zlikwidowano po trzech latach. Silnie rozwijał się ruch oporu, powstały komórki Armii Krajowej i Gwardii Ludowej. Organizowano akcje sabotażowe i dywersyjne. 24 stycznia 1945 r. Chrzanów został wyzwolony przez wojska II frontu ukraińskiego. Po II wojnie światowej powiat chrzanowski powrócił do swych granic sprzed 1939 r. Należał do województwa krakowskiego i obejmował początkowo miasta: Chrzanów, Jaworzno, Trzebinia i Krzeszowice oraz okoliczne obszary wiejskie. Po wojnie powstały liczne zakłady przemysłowe, przedsiębiorstwa komunalne, osiedla mieszkaniowe, placówki kulturalne i oświatowe. Chrzanów był centrum ziemi chrzanowskiej, silnie związanej z Krakowem. Reforma administracyjna z 1975 r. podzieliła powiat między województwa: katowickie do którego weszły: Chrzanów, Jaworzno, Jeleń, Libiąż, Trzebinia-Siersza, Babice i Myślachowice; krakowskie, do którego trafiły Krzeszowice oraz Alwernia; bielskie, w którym znalazł się Chełmek. Po ostatniej reformie administracyjnej od 1999 r. powiat chrzanowski obejmuje 5 gmin: Alwernia, Babice, Chrzanów, Libiąż i Trzebinia.

The district of Chrzanów

In the period of the First Polish Republic, the territory of the present district of Chrzanów belonged to the district of Cracow from 1397 and was subject to the town starost in Cracow. In 1795, it was incorporated into the district of Olkusz in West Galicia (Galicja Zachodnia). In 1809, it was passed upon the administration of the Duchy of Warsaw and belonged to the department of Cracow. Later on, in the years 1815-1846, it became a part of the Free City of Cracow. Many inhabitants of Chrzanów fought in the army commanded by Tadeusz Kościuszko or Jan Henryk Dąbrowski, in the army of the Congress Kingdom of Poland, and during the November Uprising and the Cracow Uprising. During the January Uprising, there were the National Committee, hospital, and dressing station in Chrzanów. In 1847, a railway between Oświęcim and Trzebinia was built. Five years later, a new zinc and lead ore mine “Matylda” was opened. In 1818, the Senate of the Free City of Cracow established a large cloth workshop. In the early 19th century, the largest industrial plants were set up: the first locomotive factory Fabryka Lokomotyw w Polsce S.A. and “Stella” producing fire-proof ceramic materials. In the autumn 1939, the first time in its history, the district of Chrzanów was divided: its western part, with Chrzanów, Jaworzno, and Trzebinia, was incorporated directly to the Third Reich, and its eastern part with Krzeszowice to the General Governorate. Such a division persisted till the end of the war. In 1940, a ghetto was established in the city; it was liquidated three years later. The resistance movement was highly developed, the units of the Home Army and the People’s Guard were established, sabotage and diversion were organized. On January 24th, 1945, Chrzanów was liberated by the armed forces of the 2nd Ukrainian Front. After the World War 2, the district of Chrzanów returned to its pre-war borders from before 1939. It belonged to the Province of Cracow and initially included the towns of: Chrzanów, Jaworzno, Trzebinia, and Krzeszowice as well as surrounding rural areas. After the war, numerous industrial plants, public enterprises, housing developments, cultural and educational institutions were established. Chrzanów was the centre of the district, which was strongly connected with Cracow. The administrative reform of 1975 divided the district into three provinces: the Province of Katowice with Chrzanów, Jaworzno, Jeleń, Libiąż, Trzebinia-Siersza, Babice, and Myślachowice; the Province of Cracow with Krzeszowice and Alwernia; and the Province of Bielsko-Biała, which incorporated the town of Chełmek. After the latest administrative reform, since 1999, the district of Chrzanów includes 5 communes: Alwernia, Babice, Chrzanów, Libiąż and Trzebinia.

Klasztor i kościół OO. Bernardynów w Alwerni p.w. Stygmatów św. Franciszka

To najbardziej znany zabytek Gminy Alwernia. Miejsce kultu obrazu Pana Jezusa Ecce Homo, który podarował w 1686 r. ks. Jan Franciszek Michlajski. Kościół barokowy, murowany, jednonawowy z transeptem i półkoliście zamkniętym prezbiterium z charakterystyczną wieżą stał się wizytówką miasta. Pomysłodawcą oraz fundatorem Klasztoru był Krzysztof Koryciński. Znajduje się w nim ołtarz główny oraz 6 bocznych, z obrazami z XVII i XVIII wieku. Warto zwrócić uwagę na rzeźby z XVII wieku oraz organy i ambonę z II połowy XVIII wieku. W 1941 r. po wysiedleniu bernardynów Niemcy urządzili w klasztorze więzienie i Feldgericht. Po wojnie bernardyni powrócili w mury klasztorne i od tego czasu opiekują się zabytkiem.

The St Francis's Stigmata Bernardine Church and Monastery in Alwernia.

It is the most famous historical object of the commune of Alwernia, the place of the cult of the Jesus Ecce Homo painting donated in 1686 by Rev. Jan Franciszek Michlajski. The Baroque church, built in brick and stone, with one nave, transept, and semicircularly closed presbytery with a characteristic tower, became the showpiece of the town. The originator and founder of the monastery was Krzysztof Koryciński. In the church, there is a high altar and 6 side altars with pictures from the 17th and 18th century. It is worth paying attention to the sculptures from the 17th century and the pipe organ and pulpit from the second half of the 18th century. In 1941, after displacing the Bernardines, Nazis arranged a prison and a Feldgericht in the monastery. After the war, the Bernardines returned to the monastery and since then they have been taking care of the building.

fot. archiwum Starostwa Powiatowego w Chrzanowie

Kościół p.w. św. Marcina i św. Małgorzaty w Porębie Żegoty

Najstarszy obiekt sakralny w Gminie Alwernia, o którym pierwsze wzmianki pochodzą z XIV wieku. Obecny kościół murowany powstał w 1762 r., w miejscu wcześniejszego drewnianego. Fundatorem był Franciszek Czerny – Szwarzenberg. W roku 1898 świątynia została rozbudowana wg projektu krakowskiego architekta Zygmunta Hendla. Jednonawowy, zbudowany na rzucie krzyża łacińskiego z wieżą zwieńczoną baniastym hełmem, wewnątrz kryjącymi 2 marmurowe ołtarze z połowy XVIII w. przeniesionymi z Katedry Wawelskiej na przełomie XVIII/XIX w., a także drewnianymi barokowymi ołtarzami. Ponadto w kościele zobaczyć można modernistyczną polichromię z 1910 r. pracowni Wyspiańskiego oraz zachowane obrazy Michała Stachowicza oraz Wojciecha Eljasza. (źródło: www.swmarcinporebazegoty.pl)

The St Martin and St Margaret Church in Poręba Żegoty.

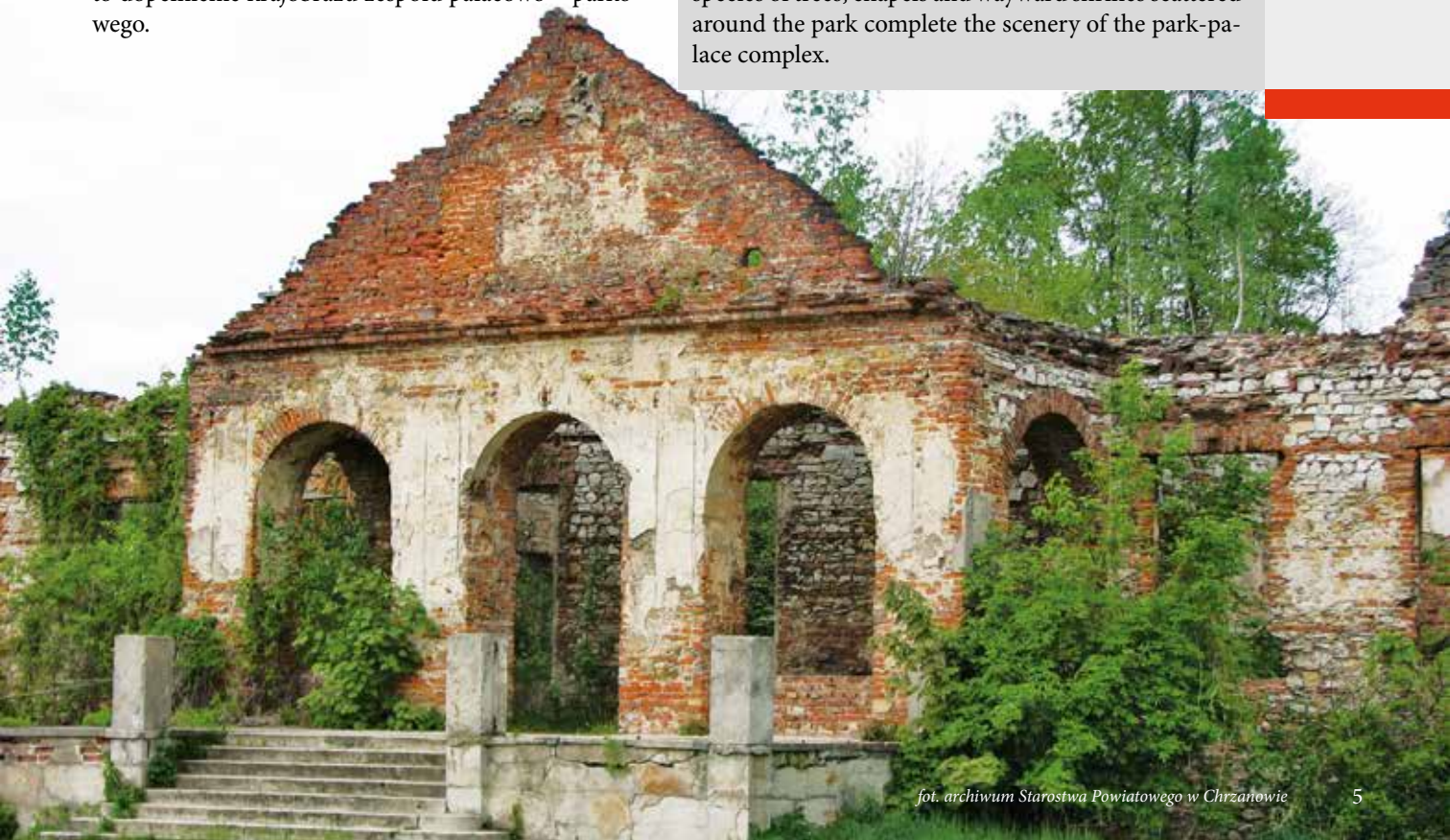
The oldest church building in the commune of Alwernia, which was first mentioned in the sources from the 14th century. The present stone church was erected in 1762 in the place of a previous wooden church. Its founder was Franciszek Czerny–Szwarzenberg. In 1898, the church was extended according to the design of an architect from Cracow - Zygmunt Hendel. A single-nave church built on the plan of a Latin cross, with a tower surmounted with a bulbous cupola, the interior with two marble altars from the mid-18th century moved from the Wawel Cathedral at the turn of the 18th and the 19th century and with wooden Baroque altars. Moreover, in the church you can see a modernist polychromy from 1910 from the studio of Wyspiański and the preserved paintings by Michał Stachowicz and Wojciech Eljasz. (source: www.swmarcinporebazegoty.pl)

Zespół Pałacowo – Parkowy w Porębie Żegoty

Zespół pałacowo – parkowy z ruinami pałacu Szembeków pochodzi z XVII i drugiej połowy XVIII w. pierwotnie był w posiadaniu Krzysztofa Korycińskiego, następnie Szwarcenbergów – Czernych a do II Wojny Światowej zamieszkiwany przez rodzinę Szembeków. Po spaleniu w styczniu 1945 r. nie został odbudowany i obecnie ma formę zabytkowej ruiny. W czasach jego świetności znajdowały się tam bogate zbiory biblioteczne, sztuki, pamiątki rodzinne Szembeków. Otaczający pałac ok. 4 hektarowy park dworski uznany został za zabytek przyrody. Znajdują się w nim mauzoleum Szembeków z 1921 r., folwark plebański, a także 2 folwarki dworskie. Stawy, różnorodne gatunki drzew, rozsiane wokół parku kapliczki i figury przy drogach to dopełnienie krajobrazu zespołu pałacowo – parkowego.

The Park-Palace Complex in Poręba Żegoty.

The park-palace complex with the ruins of the Szembek family's palace dates back to the 17th and the 2nd half of the 18th century. Originally, it was owned by Krzysztof Koryciński, then by the Szwarcenberg-Czermy family, and, till the World War 2, it was inhabited by the Szembek family. After the fire in January 1945, it has not been rebuilt and now it takes a form of a historic ruin. In the days of its glory, the palace housed rich book and art collection as well as the family heirlooms of the Szembeks. The approximately 4-hectare manor park that surrounds the palace has been declared a natural monument. Within the area of the park, there are the mausoleum of the Szembek family from 1921, a parish farm, and two manor farms. Ponds, diverse species of trees, chapels and wayward shrines scattered around the park complete the scenery of the park-palace complex.

Małopolskie Muzeum Pożarnictwa w Alwerni

Powstało 4 maja 1953 r. z inicjatywy kpt. Zbigniewa Konrada Gęsikowskiego i jest najstarszym tego typu muzeum w Polsce. Gromadzi pamiątki związane z historią straży pożarnej, techniką pożarniczą oraz kulturą. Przez ponad 60 lat istnienia muzeum zgromadziło wiele rekwizytów z różnych regionów oraz epok. Najważniejszą i najcenniejszą częścią zbiorów muzeum jest kolekcja dawnych pojazdów strażackich jak wozy konne z lat 1910, 1912, 1913 i samochody: Mercedes z 1926, Polski Fiat z 1936 r., samochody z lat 40-tych i 50-tych. W muzeum zobaczyć można m.in. sikawki ręczne i silniki, motopompy, toporki, hełmy i sztandary, kolekcję medali, odznaczeń, plakietek, sztandarów, proporczyków oraz fotografie.

The Małopolska Firefighting Museum in Alwernia.

The museum was opened on May 4th, 1953 on the initiative of Captain Zbigniew Konrad Gęsikowski and is the oldest museum of its kind in Poland. It collects items connected with the history of fire department, firefighting technology and culture. Through over 60 years, the museum has gathered many objects from various regions and epochs. The most important and most valuable part of the collection of the museum is the collection of fire vehicles, such as horse-drawn wagons from 1910, 1912, and 1913 as well as fire trucks: Mercedes from 1926, Polski Fiat from 1936, and cars from the 1940s and 1950s. In the museum, you can also see hand-powered fire pumps, engines, motor pumps, axes, helmets and banners, the collection of medals, distinctions, badges, banners, pennants, and photos.

fol. Krzysztof Chobot

Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygielzowie

Najbardziej charakterystyczny i najczęściej odwiedzany zabytek powiatu chrzanowskiego. Skansen istnieje od 1968 roku, prezentuje przykłady budownictwa drewnianego Małopolski Zachodniej. Obecnie w muzeum znajduje się 25 zabytków budownictwa drewnianego, nie wliczając małej architektury. Na 5,3 hektarowym terenie goście odwiedzający skansen mają okazję zobaczyć obraz XIX wiecznej wsi. Najstarszym obiektem jest Kościół z Ryczowa, z oryginalnym wyposażeniem stanowiącym trzy ołtarze: główny o wystroju barokowym, z lewej strony późnorenesansowy oraz z prawej strony barokowy, polichromią stropów i ścian z 1930r. wg projektu Jerzego Fedkowicza oraz organami i dzwonnica z Nowej Góry. Najbardziej okazałym obiektem skansenu jest dwór z Drogini. Po rekonstrukcji zaadaptowany na potrzeby działalności muzealnej z ekspozycją wewnątrz dworu polskiego, wykorzystywany jest również na cele działalności kulturalnej, organizowania koncertów, konferencji itp. (źródło: www.mnpe.pl)

The Vistula Ethnographic Park in Wygielzów.

The most characteristic and most frequently visited monument of the district of Chrzanów. The heritage park exists since 1968 and exhibits the examples of wooden architecture of West Małopolska. At present, the museum shows 25 monuments of wooden architecture, excluding small architecture. Within a 5.3-hectare area of the park, visitors can see the image of the 19th century village. The oldest building is the church from Ryczów with the original furnishings including three altars: the Baroque high altar, the left late Renaissance side altar, and the right Baroque side altar, as well as a ceiling and wall polychromy from 1930 according to the design of Jerzy Fedkowicz and pipe organ and belfry from Nowa Góra. The most splendid building in the ethnographic park is the manor from Droginia. After the reconstruction, it has been adapted for museum with the exhibition of the Polish manor interior, and is also used for cultural activity, such as concerts and conferences. (source: www.mnpe.pl)

Zamek Lipowiec

Pierwsze wzmianki na jego temat pojawiają się w dziele Jana Długosza według, którego teren, na którym wzniesiono zamek do połowy XIII wieku należał do małopolskiego rodu rycerskiego Gryfitów. Właścicielem dóbr babickich wraz z Lipowcem był Klemens Gryfit z Ruszczy. W 1243 r. nabył je od siostrzynie benedyktynek biskup krakowski Jan Prandota. Lipowiec pozostał własnością biskupstwa do 1789 r. W pierwszym dziesięcioleciu XIV w. zamek był w posiadaniu biskupa krakowskiego Jana Muskaty. Do dzisiaj zachowała się niegdyś wolnostojąca okrągła wieża, której dolne partie pochodzą z drugiej połowy XIII i początku XIV w., studnia wykuta w litej skale i fragment przedbramia. Z XV w. pochodzą udokumentowane fakty o użytkowaniu zamku jako więzienia. Początkowo dla duchownych, którzy dopuścili się przekroczenia prawa kanonicznego, a później także propagatorów i zwolenników reformacji. W czasie potopu szwedz-

kiego system obronny zamku był już przestarzały i forteca została zdobyta niemal bez walki w 1655 r. Szwedzi wycofując się spalili zamek, który pozostał w ruinie przez kolejne 75 lat. Odbudowę zamku rozpoczęto w I połowie XVIII w. z inicjatywy krakowskiego biskupa Felicjana Szaniawskiego i przystosowano go jako miejsce rekolekcji i domu poprawy dla księży. W 1789 r. zamek stał się własnością Skarbu Państwa. Kilka lat później kolejny pożar naruszył dach, mury najwyższej kondygnacji i poważnie uszkodził wnętrza. Dopiero w połowie lat 50-tych XX wieku wojewódzki konserwator zabytków podjął decyzję o zabezpieczeniu zamku w formie trwałej ruiny i przeznaczeniu go do zwiedzania. Najbardziej charakterystycznym elementem zamku jest 30 metrowa czterokondygnacyjna wieża z unikalnymi w skali kraju działobitniami. Ze szczytu wieży roztacza się piękny widok na okoliczne miejscowości. (źródło: www.mnpe.pl)

The Lipowiec Castle.

The first mentions about the castle appeared in the work of Jan Długosz, according to which, to the mid-13th century, the area where the castle was erected belonged to the knighthood family of Gryfici. The proprietor of the lands of Babice along with Lipowiec was Klemens Gryfit of Ruszcza. In 1243, Jan Prandota, the Bishop of Cracow, purchased the lands from the Benedictine nuns. Lipowiec remained the property of the bishopric till 1789. In the first decade of the 14th century, the castle was owned by Jan Muskata, the Bishop of Cracow. Up to this day, a formerly free-standing round tower, whose lower parts come from the second half of the 13th century and from the early 14th century, a well sculpted in solid rock, and a fragment of a gatehouse have been preserved. From 15th century, we have documented facts that the castle was used as a prison: initially for clergymen who transgressed the canon law, later also for exponents and supporters of the Reformation. During the Swedish Deluge, the castle's defensive system was already outdated, and

the fortress was seized almost without a fight in 1655. Retreating Swedes burnt the castle, which remained in ruins for next 75 years. The reconstruction of the castle was begun in the first half of the 18th century on the initiative of Felicjan Szaniawski, the Bishop of Cracow, and the castle was adapted as a place of retreat and reformatory for priests. In 1789, the castle became the propriety of the National Treasury. Several years later, another fire damaged the roof and the walls of the highest floor and greatly damaged the interior. Not until the 1950s did the Provincial Heritage Custodian decide to secure the castle in the form of ruins and to make it open to visitors. The most characteristic element of the castle is a 30 meter high, four-story tower with cannon posts that are unique in the country. From the top of the tower spreads out a beautiful view to neighbouring towns. (source: www.mnpe.pl)

fol. archiwum Urzędu Gminy Babice

Kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Mętkowie

Kościół modrzewiowy z XVIII w. został przeniesiony do Mętkowa w latach 1972–74 z Niegowici. Jest to kościół zrębowy o architekturze charakterystycznej dla stylu podkarpackiego. Wewnątrz kościoła zobaczyć można 3 ołtarze barokowe szkoły krakowskiej – ołtarz główny poświęcony Matce Boskiej Częstochowskiej, boczny prawy- Serca Pana Jezusowego, ołtarz lewy poświęcony świętej Annie Samotrzec. Na szczególną uwagę zasługują zabytkowe Stacje Drogi Krzyżowej oraz zabytkowa Pieta, a także barokowa ambona i chrzcielnica. Obok kościoła zbudowano dzwonnicy z kaplicą świętego Józefa na wzór zabytkowej dzwonnicy z Niegowici. 25 listopada 1973 r. w Mętkowie została odprawiona pierwsza Msza św. Konsekracji kościoła dokonał 1 maja 1974 r. ówczesny kardynał Karol Wojtyła, który w latach 1948-1949 w tym kościele, w Niegowici pełnił funkcję wikariusza. Obecnie z kościołem współpracuje Fundacja Barka, która co roku organizuje tutaj Koncert Papieski.

The St Mary of Częstochowa Church in Mętków.

A church, built in the 18th century from larch wood, was moved to Mętków from Niegowic between 1972–74. It is a framework church in the style characteristic of the architecture of Podkarpacie. Inside the building, you can see 3 Baroque altars of the Cracow school – the high altar devoted to the St Mary of Częstochowa, the right side altar devoted to the Sacred Heart of Jesus, and the left side altar devoted to St Anne with the Virgin and Child. What are particularly noteworthy are historic Stations of the Cross, the Pieta, a Baroque pulpit, and a baptismal font. Next to the church, a belfry with the St Joseph chapel was built on the model of the historic belfry in Niegowic. On November 25th, 1973, the first Mass in Mętków was celebrated, and the church was consecrated on May 1st 1974 by the then Cardinal Karol Wojtyła, who served as a curate in this church in Niegowic in the years 1948-1949. Currently, the Barka Foundation cooperates with the church and organizes an annual Papal Concert here.

Zabytkowy Lamus Dworski w Chrzanowie

Budynek, pochodzi z końca XVI w. Pierwotnie stanowił część zespołu dworskiego zwanego zamkiem, należącego do rodziny Ligęzów. Zachował pewne cechy renesansowe takie jak łuk sklepieniowy na parterze czy – znacznie już zburzoną – bryłę architektoniczną. W części zabytkowej zbudowany jest z miejscowego kamienia. Przebudowany w końcu XIX w. przez ostatnich właścicieli Chrzanowa – Loewenfeldów, którzy zamieszkiwali lamus do wybuchu II Wojny Światowej. W latach 60. XX w. budynek został zaadaptowany na potrzeby Muzeum w Chrzanowie, dysponuje siedmioma salami wystawowymi oraz kilkoma pracowniami, prowadzi penetracje terenowe i prace badawcze dotyczące kultury łużyckiej, dziejów miasta i okolic, tradycji i obrzędowości ludności lokalnej oraz budowy geologicznej terenu. W zbiorach muzeum znajdują się m.in.: pamiątki patriotyczne, szkło biedermeierowskie, naczynia i przedmioty z cyny, ceramika ludowa, malarstwo współczesne, a także cenna kolekcja judaików.

The Historic Manor Storehouse in Chrzanów.

The building dates back to the late 16th century. Originally, it was a part of a manor complex known as 'the castle', which belonged to the family of Ligęza. It preserved some Renaissance features, such as the arched vault on the ground floor or – now to a large extent demolished – architectural form. In the historic part, it is built of local stone. The building was rebuilt in the late 19th century by the last owners of Chrzanów – the family of Loewenfeld, who lived in the storehouse to the outbreak of the World War 2. In the 1960s, the storehouse was adapted for the needs of the Museum in Chrzanów, which has seven exhibition rooms and several workshops, carries out field penetrations and research concerning the Lusatian culture, the history of the town and its region, tradition and customs of the local population, as well as geological structure of the area. The museum collection includes patriotic souvenirs, Biedermeier glass, tin vessels and items, folk ceramics, modern painting, and a valuable collection of Judaica.

fol. archiwum Urzędu Miejskiego w Chrzanowie

Kościół p.w. św. Mikołaja w Chrzanowie

Powstał na przełomie XII i XIV w., pierwotnie był skromną jednonawową budowlą z łamanego kamienia. Obok kościoła wzniesiono także murowaną dzwonicę. Świątynia była wielokrotnie przebudowywana, a jedyną pozostałością gotyckiego kościoła dzisiaj jest prezbiterium. Swoją obecną wyjątkowość uzyskał w trakcie gruntownej przebudowy w latach 1912-1914. Wnętrze kościoła zachowało swoje zabytkowe wyposażenie. Na obecną wystrój kościoła składają się między innymi: XIX-wieczne ołtarze i obrazy, stacje drogi krzyżowej, XVII-wieczny ołtarz św. Stanisława wykonany z czarnego marmuru, oraz wyjątkowe witraże z początku XX w. Warty uwagi eksponatami kościelnego wyposażenia są: monstrancja z XV w., wczesnobarokowy kielich mszalny z XVII w., barokowa chrzcielnica z czarnego marmuru dębnickiego oraz wielki żyrandol z wizerunkiem Orła Białego z lat międzywojennych. Do najcenniejszych przedmiotów znajdujących się w kościele należą duży świecznik spiżowy, wczesno-renesansowy oraz barokowa chrzcielnica. Na bocznym filarze umieszczona jest mała mozaika przedstawiająca Matkę Bożą z Dzieciątkiem, którą otrzymał Henryk Loewenfeld od papieża Leona XIII.

The St Nicholas Church in Chrzanów.

The building was erected at the turn of the 13th and the 14th century, and originally was a modest single-nave church from a crushed rock. Next to the church, a stone belfry was also built. The building was rebuilt many times, and the only remnant of the Gothic church is now a presbytery. The church gained its current look after a thorough reconstruction in the years 1912-1914. The church's interior retained its historic furnishings. The current decoration of the church is comprised of altars and paintings from the 19th century, Stations of the Cross, St Stanislaus altar from the 17th century made from black marble, and unique stained glass windows from the early 20th century. The elements of the church equipment which are worth noticing are a monstrance from the 15th century, an early Baroque chalice from the 17th century, a Ba-

roque baptismal font from black marble of Dębnik, and a huge chandelier from the inter-war period with the depiction of the White Eagle. The most valuable items in the church include early Renaissance red bronze candlestick and the Baroque baptismal font. On a side pillar, there is a small mosaic that depicts Madonna with Baby Jesus. The mosaic was given Henryk Loewenfeld from Pope Leo XIII.

fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Chrzanowie

Aleja Henryka w Chrzanowie

W 1900 roku Henryk Loewenfeld podarował miastu Chrzanów teren pod główną arterią komunikacyjną o długości 1 km. Wytoczona i rozbudowana na przełomie XIX i XX wieku, droga łącząca dwór z dworcem kolejowym, nazwana została Aleją Henryka. W założeniu miała stanowić podstawę przyszłej rozbudowy miasta. Była ona miejską promenadą. W latach 1945 – 1991 nosiła nazwę Alei Lenina, po czym powrócono do pierwotnej nazwy. Do dziś zachowała charakter głównej ulicy, przy której swoje siedziby mają instytucje samorządowe, wymiar sprawiedliwości, banki, firmy, sklepy, organizacje oraz liczne placówki handlowo – usługowe.

Henryk's Alley in Chrzanów.

In 1900, Henryk Loewenfeld donated land for the main thoroughfare of Chrzanów, of the length of one kilometre. The road connecting the manor with a railway station, marked out and extended at the turn of the 19th and 20th century, was called Aleja Henryka. Originally, it was to constitute a basis for the further extension of the town. It became a town promenade. In the years 1945-1991, it was named Lenin's Alley; then, it was once again given its original name. Up to this day, Aleja Henryka maintained the character of a main street – the place where local government institutions, the judiciary, banks, companies, stores, organizations, and numerous trade and service institutions are located.

fol. archiwum Urzędu Miejskiego w Chrzanowie

Kościelec – Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela

Pierwsze wzmianki o Kościelecu pochodzą z XIII wieku. W 1598 roku istniał już murowany kościół, w stylu gotyckim, wyposażony był w 4 ołtarze oraz chrzcielnicę. Obecny budynek świątyni nabierał kształtów w XIX wieku. Prace nad nowym kościołem rozpoczęto w 1795, a ostatecznie konsekrowano go w 1864 r. Na środku kościoła znajduje się gotycka płyta nagrobna właściciela Kościelca rycerza Ścibora Balińskiego. Do dnia dzisiejszego zachował się dzwon z 1484 roku z bogatą dekoracją plastyczną przedstawiającą św. Jana Chrzciciela, znak górniczy w postaci dwóch skrzyżowanych kilofów i ozdobną inskrypcję. Ciekawymi obiektami kościelnej świątyni są ołtarz główny z XIX w., w którym znajduje się obraz św. Jana Chrzciciela, na co dzień zasłaniany obrazem Matki Bożej Częstochowskiej oraz tablice epitafijne dawnych właścicieli Kościelca wykonane z czarnego marmuru dębnickiego. Na uwagę zasługują kropielniczka marmurowa z 1845r., chór oraz organy. W ostatnich latach dobudowano nawę boczną od strony północnej kościoła. Świątynia odzyskała malowidła naścienne, które przez jakiś czas pozostawały zamalowane oraz postawiono nowy ołtarz w nawie bocznej. (źródło: www.koscielec.org)

Kościelec – the St John the Baptist Church.

The first mentions about Kościelec come from the 13th century. In 1598, there already was a Gothic brick church, fitted with 4 altars and a baptism font. The present building of the church took its shape in the 19th century. The works on a new church were started in 1795, and it was eventually consecrated in 1864. In the middle of the church, there is a Gothic tombstone of Ścibor Baliński, a knight who was the owner of Kościelec. Up to the present, a bell from 1484 has been preserved. Its rich decoration presents John the Baptist, a mining mark in the form of two crossed pickaxes, and an ornamental inscription. Interesting items in the church in Kościelec are the high altar from the 19th century, in which the painting of John the Baptist, normally covered by the painting of St Mary of Częstochowa, is located, as well as epitaph plaques of the former owners of Kościelec, made from black marble of Dębnik. What is also noteworthy is a marble stoup from 1845, a choir, and pipe organ. In recent years, an aisle was added on the northern side of the church. The building recovered murals, which were covered with paint for some time, and a new altar was erected in the aisle. (source: www.koscielec.org)

Kaplica Loewenfeldów w Chrzanowie

Ufundowana przez Henryka Loewenfelda – jednego z ostatnich właścicieli dóbr chrzanowskich, wybudowana w latach 1890-1900 według projektu Teodora Talowskiego. Mauzoleum wzniesione z kamienia Mikołajewskiego na planie krzyża greckiego z kopułą pokrytą miedzianą łuską i zwieńczoną kutym krzyżem reprezentuje styl neoklasykistyczny. Jest ona do dziś najbardziej charakterystycznym obiektem chrzanowskiego cmentarza parafialnego.

The Loewenfelds' Chapel in Chrzanów.

It was founded by Henryk Loewenfeld – one of the last proprietors of the Chrzanów possessions. The chapel was built in the years 1890-1900 according to the design of Teodor Talowski. The mausoleum, erected from Mikołajewo stone on the plan of a Greek cross, with a copula covered with copper flakes and surmounted with a wrought cross, represents the neo-classicist style. Up to this day, it is the most characteristic object of the parish cemetery in Chrzanów.

Cmentarz Żydowski w Chrzanowie

Początki zlokalizowanego przy ulicy Podwale w Chrzanowie cmentarza żydowskiego sięgają połowy XVIII wieku. Do czasu II Wojny Światowej jego teren był kilkakrotnie powiększany, później władze okupacyjne zlikwidowały najstarszą część cmentarza, wykorzystując kamienne macewy do budowy drogi. Kolejnych ograniczeń obszarowych dokonywano w II połowie XX wieku. Obecnie nekropolia zajmuje obszar 1,71 ha i na jej terenie znajduje się około 3000 macew. Najstarsza należy do Lei, córki Józefa, zmarłej w 1802 roku. Na cmentarzu znajdują się także dwa ohele - budynki wzniesione nad grobami zasłużonych rabinów. Północny nad grobem Salomona Bochnera oraz południowy nad grobami sześciu przedstawicieli rodu Halbersztamów. W centrum usytuowano zbiorową mogiłę 37 osób zamordowanych we wrześniu 1939 r.

fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Chrzanowie

The Jewish Cemetery in Chrzanów.

The origins of the Jewish cemetery located on Podwale Street in Chrzanów can be traced to the mid-18th century. Till the World War 2, its area was extended several times, and then the occupation authorities liquidated the oldest part of the cemetery, using stone matzevahs for building roads. Subsequent area limitations were made in the second half of the 20th century. At present, the necropolis covers the area of 1.71 ha, and there are about 3000 matzevahs within this area. The oldest one belongs to Lea, daughter of Józef, deceased in 1802. In the cemetery, there are also two ohels – buildings erected on the graves of distinguished rabbis. The north ohel stands on the grave of Salomon Bochner and the south ohel on the graves of six members of the Halbersztam family. In the middle, a collective grave of 37 people killed in September 1939 is located.

fol. Wojciech Skowroński

Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Płazie

Parafia w Płazie powstała w XIV wieku. Już wtedy istniał drewniany kościół p.w. Świętego Krzyża, typu późnogotyckiego – małopolskiego. Budowa obecnego kościoła rozpoczęła się w I połowie XVI wieku i trwała do 1576 roku. W ciągu wieków architektura i wystrój kościoła wielokrotnie ulegały przekształceniom. W kościele znajdują się trzy ołtarze: Ołtarz główny – wzniesiony z czarnego egzotycznego drzewa przed 1663 rokiem, wielokrotnie przerabiany, ostatnio przekształcony w 1822 roku, wczesnobarokowy z rokokowymi uzupełnieniami, z obrazem przedstawiającym Ukrzyżowanego Pana Jezusa, z 1885 r. Ołtarze boczne – Ołtarz Matki Bożej Pocieszycielki Strapionych oraz Serca Jezusowego, które powstały w VIII wieku. Warte uwagi są malowane na płótnie stacje Drogi Krzyżowej pochodzące prawdopodobnie z XVIII wieku. W prezbiterium kościoła znajduje się polichromia dekoracyjna z XVI w. Kościół posiada też drewnianą barokowo-klasycystyczną ambonę, z figurą św. Michała Archanioła. Na kościele znajduje się sygnaturka kształtu barokowego, a także dzwon wykonany w 1850r.

The Holy Cross' Elevation Church in Płaza.

The parish in Płaza was established in the 14th century. Already at that time, there existed the wooden Holy Cross Church representing the late Gothic style of Małopolska. The construction of the present church was started in the first half of the 16th century and lasted till 1576. Over the centuries, the architecture and interior decoration of the church underwent multiple transformations. There are three altars in the church: the high altar – built from exotic black wood before 1663, repeatedly remodelled, recently rebuilt in 1822, representing early Baroque style with rococo completions, with a painting of Jesus on the Cross from 1885; side altars – the altar of St Mary, Comforter of the Afflicted, and the altar of the Sacred Heart of Jesus, created in the 8th century. Also, the Stations of the Cross painted on canvas, dating back probably to the 18th century, are worth paying attention to. In the church's presbytery, there is an ornamental polychromy from the 16th century. The church also has a wooden Baroque-Classicalist pulpit with the figure of St Michael the Archangel. On the church, there is a Baroque fleche and a bell made in 1850.

fol. Henryk Rusek

Pałac Starzeńskich w Płazie

Barokowy dwór wystawiony został najprawdopodobniej przez rodzinę Szembeków. W 1832 r. został wzniesiony Pałac. Dzięki przebudowie ukształtowany został symetryczny, dwutraktowy rzut parterowego pałacu z ryzalitem w osi środkowej oraz alkierzowymi wieżyczkami flankującymi narożniki elewacji tylnej. Wieżyczki te wraz ze schodkowym szczytem wprowadzały do klasycystycznej architektury elementy romantycznego neogotyku. Na przełomie XIX/XX w. majątek zakupił hrabia Adam Starzeński. W latach 1900-1901 nastąpiła przebudowa pałacu wg projektu Zygmunta Hendla, która nadała obiektowi dzisiejszy wygląd. Po II Wojnie Światowej istniało tu Technikum Rachunkowości Rolniczej. W 1954 r. utworzono w nim Zakład Specjalny dla Umysłowo Upośledzonych, Niezdolnych do Pracy Kobiet, który przekształcono w Dom Pomocy Społecznej, obiekt do dnia dzisiejszego pełni tą funkcję. Pałac otacza park posiadający XVII/XVIII – wieczne założenie barokowe przekomponowane w XIX wieku. Do czasów obecnych zachował się tarasowy układ parterów z regularnym owalnym podjazdem otoczonym kwiatowym gazonem z fontanną oraz z aleją dojazdową z jesionów wyniosłych. Legenda głosi, iż na środku parku przy dworze hrabia Starzeński zakopał skarb, który może odnaleźć tylko prawowity spadkobierca.

The Starzeński Palace in Płaza.

This Baroque manor was most likely built by the family of Szembek. The Palace was erected in 1832. After the reconstruction, a symmetrical, two-bay, one-story palace with an avant-corps in the central axis and corner turrets flanking the corners of the rear elevation was created. These turrets along with a crow-stepped gable introduced the elements of romantic neo-Gothic to classicist architecture. At the turn of the 19th and the 20th century, the property was bought by Count Adam Starzeński. In the years 1900-1901, a reconstruction, according to the design of Zygmunt Hendel, was carried out, giving the present appearance of the building. After the World War 2, the School of Agricultural Accounting was located there. In 1954, the building started to be used as the Special Institution for Mentally Retarded, Unfit for Work Women, which was converted into a nursing home – the building serves this function up to this day. The Palace is surrounded by a park with a Baroque landscaping from the 17th and the 18th century, re-arranged in the 19th century. What was preserved to the present day is a terraced arrangement of parterres with a regular oval driveway surrounded by a flowery lawn with a fountain and access road lined with ashes. A legend has it that in the middle of the park, near the manor, Count Starzeński buried a treasure that can be found by the rightful heir only.

fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Libiążu

Kościół p.w. Przemienienia Pańskiego w Libiążu

Parafia p.w. Przemienienia Pańskiego została ufundowana w 1730r. przez starostę lanckorońskiego – hrabiego Jana Wielopolskiego. W latach 1731-1741 wybudowano pierwszy drewniany kościół w stylu gotyckim, poświęcony przez sufragana krakowskiego ks. Biskupa Michała Kunickiego. W 1903r. rozpoczęto budowę nowego kościoła według projektu Teodora Talowskiego. Powstały trójnawowy kościół na planie krzyża został wzniesiony z cegły palonej i ukończony w 1911r. Budowla wraz z wieżą i wyposażeniem utrzymane są w stylu neogotyckim. Bogato zdobiona wewnętrzna polichromia z motywami roślinnymi na ścianach oraz sufit imitujący gwiazdzone niebo nawiązują do wnętrza Kościoła Mariackiego w Krakowie. Podobnie ołtarz główny wykonany przez Franciszka Stycznia w drewnie dębowym, polichromowany i bogato zdobiony nawiązuje do słynnego arcydzieła Wita Stwosza. W 1971r. dwa dzwony: św. Józef – patron robotników oraz Maryja - Matka Nieustającej Pomocy zostały poświęcone przez ks. Kard. Karola Wojtyłę.

The Transfiguration of Our Lord Church in Libiąż.

The parish of the Transfiguration of Our Lord was founded in 1730 by the starost of Lanckorona – Count Jan Wielopolski. In the years 1731-1741, the first wooden Gothic church was built and consecrated by the Suffragan Bishop of Cracow, Michał Kunicki. In 1903, the construction of a new church according to the design of Teodor Talowski was started. The three-aisled church on the plan of a cross was built from burnt brick and finished in 1911. The building with a tower and furnishings is kept in the neo-Gothic style. The richly ornamented inner polychromy with plant motives on the walls and the ceiling that imitates the starry sky refer to the interior of the Marian church in Cracow. Likewise, the high altar made by Franciszek Styczeń in oak wood, polychromed and richly ornamented, refers to the famous masterpiece by Wit Stwosz. In 1971, two bells (St Joseph, Patron of Workers and St Mary, Mother of Perpetual Help) were consecrated by Cardinal Karol Wojtyła.

fot. Robert Rzeźnicki

Sztolnia Górnicza Kopalni „Janina” w Libiążu

Sztolnia na terenie Zakładu Górniczego „Janina” powstała głównie na potrzeby szkoleniowe uczniów Zasadniczej Szkoły Górniczej w Libiążu, którzy brali udział przy drążeniu wyrobisk. W sztolni przedstawione są podstawowe elementy procesu wydobywczego węgla, takie jak w kopalni: przodek robót przygotowawczych wyposażony w kombajn AM 50 oraz ściany wyposażone w kompleksy obudowy zmechanizowanej wraz z kombajnem ścianowym. Oprócz maszyn znajdują się także urządzenia odstawcze, urządzenia do transportu materiałów, wentylatory oraz dołowa lokomotywa elektryczna z wagonami do transportu załogi. Wyrobiska wyposażone są w sieć rurociągów przeciwpożarowych, instalacje elektryczne, telefoniczne itp. Do zwiedzania udostępniono 200 metrów, natomiast całkowita długość wyrobisk sztolni wynosi około 600 m.

The Adit of the “Janina” Mine in Libiąż.

The adit in the “Janina” Mining Plant was created mostly due to training needs of the students of Mining Vocational School in Libiąż, who participated in drilling pits. The adit presents basic elements of the coal mining process, such as in the mine: a mine face for preparation works with an AM50 LHD machine and walls fitted with the complexes of mechanized lining along with a wall LHD machine. Apart from machines, there is also hauling equipment, transportation devices, fans and an underground electric engine with cars for transporting the mining crew. Pits are fitted with a network of fire pipelines, electric and telecommunication installations, etc. 200 meters of the adit is open to visitors, while the total length of the adit pits amounts to about 600 m.

Dwór Zieleniewskich w Trzebinii

Początki historii dworu sięgają XIII wieku. Powstał na zrębach wieży strażniczej strzegącej bezpieczeństwa na „drodze kruszcowej” z Olkusza do portu wiślanego w Okleśnej, którą transportowano rudy srebra i ołowiu. Charakterystyczne dla staropolskich dworów cechy: łamany mansardowy dach oraz czterokolumnowy portyk od strony zajazdu budynek otrzymał prawdopodobnie w I połowie XVII wieku. Nazwa dworu pochodzi od jego ostatnich właścicieli – Pauliny i Mariana Zieleniewskich, którzy nabyli majątek w 1920r. Niszczący obiekt rodzina w latach 80-tych XX wieku odsprzedała na rzecz Skarbu Państwa. W 1991r. stał się własnością Gminy Trzebinia, został gruntownie odremontowany i przeznaczony na działalność kulturalną.

The Zieleniewskis Manor in Trzebinia.

The beginnings of the manor's history can be dated back to the 13th century. It was erected on the foundations of a watchtower that guarded the “ore road” from Olkusz to the Vistula harbour in Okleśna, where silver and lead ores were transported. The features characteristic of Old Polish manors (a broken mansard roof, a four-column portico on the side of inn) were introduced most likely in the first half of the 17th century. The manor was named after its last proprietors – Paulina and Marian Zieleniewski, who purchased the property in 1920. The deteriorating building was repurchased by the Treasury in the 1980s. In 1991, the manor became the property of the commune of Trzebinia, was thoroughly refurbished and designed for cultural activity.

fot. archiwum Starostwa Powiatowego w Chrzanowie

Zespół Pałacowo – Parkowy w Młoszowej

Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z XIV wieku, w 1798r. dobra młoszowskie kupił Kajetan Florckiewicz. Jego syn – Juliusz Ozdoba Florckiewicz postanowił przebudować klasycystyczny dwór w Młoszowej, aby jego wygląd sugerował, że jest to średnio-wieczna siedziba rycerska. Kolejnymi właścicielami byli Witold i Juliusz Potoccy, którzy dostosowali pałac i jego otoczenie do swoich gustów i potrzeb za sprawą znanego krakowskiego architekta Zygmunta Hendla, który nadał mu modną wówczas formę architektury francuskiej. Obecnie zespół pałacowo – parkowy ma postać neogotyckiego obiektu, składającego się z części pałacowej z przyległą do niej kaplicą oraz 17 – hektarowego parku. Teren parku otacza mur z basztą oraz Bastionem Belwederskim.

The Park-Palace Complex in Młoszowa.

The oldest references concerning Młoszowa come from the 14th century. Kajetan Florckiewicz, a lawyer from Kęty, purchased the Młoszowa possessions in 1798. His son - Juliusz Ozdoba Florckiewicz decided to rebuild a classicistic manor in Młoszowa to give a look that would suggest it was a place of residence of a medieval knight. The next owners were Witold and Juliusz Potocki, who adjusted the Palace and its surroundings to their own taste and needs with a help of a famous architect from Cracow - Zygmunt Hendel, who gave the building the then fashionable form of French architecture. Nowadays, the park-palace complex has a neo-Gothic form, consisting of the palace with the adjacent chapel and a 17-hectare park. The area of the park is surrounded by a wall with a tower and the Belvedere Bastion.

fot. archiwum Urzędu Miasta w Trzebini

Bazylika Mniejsza i Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Trzebini

W 1901 r. księża Salwatorianie założyli w Trzebini pierwszą na ziemiach polskich placówkę Salwatorianów. W 1910 r. poświęcono kamień węgielny pod budowę świątyni, którą przerwał wybuch I Wojny Światowej. Ostatecznie prace zakończono w 1961 r. Od 1950 r. odbywają się czuwania fatimskie. W 1962 r. sprowadzono z Fatimy cudowną Figurę Matki Bożej Fatimskiej i przeniesiono ją do specjalnej kaplicy, a w 1997 r. uroczystie ukoronowano koronami papieskimi, podnosząc kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa do rangi Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej. Przy kościele wybudowano dom rekolekcyjny, w którym odbywały się rekolekcje zamknięte dla osób świeckich i duchownych. W 1938 r. w takich rekolekcjach jako abiturient uczestniczył również Karol Wojtyła. Bazylika i Sanktuarium otoczone są parkiem, w którym znajdują się stacje drogi krzyżowej oraz kamienna grotta z figurką Matki Bożej. 31.01.2013 r. świątynię podniesiono do godności Bazyliki Mniejszej.

The Minor Basilica and the Shrine to the Virgin Mary of Fatima in Trzebinia.

In 1901, the Salvatorian Brethren established a new community in Trzebinia – the first Salvatorian post on the Polish ground. In 1910, the cornerstone of the church was consecrated, but its construction was interrupted by the outbreak of the World War I. Eventually, the works were finished in 1961. Since 1950, the Fatima vigils have been organized. In 1962, a miraculous figure of the Virgin Mary of Fatima was brought there from Fatima and moved to a specially prepared chapel, where it was formally crowned with papal crowns, which elevated the Sacred Heart of Jesus Church to the rank of a shrine to the Virgin Mary of Fatima in 1997. Next to the church, a retreat house was built. Closed retreat for laymen and clergymen took place there. In 1938, such retreat was attended by Karol Wojtyła, who just graduated. The basilica and shrine are surrounded by a park, where Stations of the Cross and a stone cave with a figure of the Virgin Mary are located. On January 31st, 2013, the church was elevated to the rank of Minor Basilica.

fot. Etendard sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Miasta w Trzebinii

Sanktuarium Matki Bożej Patronki Polskich Rodzin Robotniczych w Płokach

Już w średniowieczu do położonego na skale kościoła p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny dążyły pielgrzymki okolicznej ludności górniczej, aby odwiedzić znajdujący się w nim obraz Najświętszej Maryi Panny, trzymającej Dzieciątko Jezus na ręku. Cudowny obraz namalowany na desce w technice temperowej na wzór bizantyjskiego typu ikonograficznego Hodigitrii pochodzi z II połowy XV wieku i jest najstarszym zabytkiem malarskim w Trzebinii. Świątynia została spalona w 1793 r., odbudowana i ponownie zburzona w 1949 r. Proboszcz Dionizy Gąsiorek postanowił na miejscu zburzonej świątyni wznieść nowy kościół, lepiej przystosowany do roli kościoła pielgrzymkowego. Obraz Matki Boskiej z Płok został ukoronowany koronami papieskimi przez ks. Kard. Franciszka Macharskiego 12 września 1982 r. Matka Boska z Płok została obrana na patronkę górników i hutników jako ludzi ciężkiej i niebezpiecznej pracy oraz ich rodzin.

The St Mary, Patron of Polish Workers' Family Sanctuary in Płoki.

Already in the Middle Ages, there were pilgrimages of miners that headed for the St Mary's Nativity Church located on the rock in order to visit the painting of Virgin Mary and Child. The miraculous image, painted on a wooden plank using a tempera technique in a way imitating the Byzantine iconographic style of the Hodegetria, comes from the second half of the 15th century and is the oldest painting in Trzebinia. The church burnt down in 1793, rebuilt and once again demolished in 1949. The parish priest Dionizy Gąsiorek decided to erect a new church in the place of the pulled down building, which would be better adjusted to the role of a pilgrimage church. The painting of Our Lady of Płoki was crowned with the papal crowns by Cardinal Franciszek Macharski on September 12th, 1982. Our Lady of Płoki has been chosen as a patron saint of miners and steelworkers working hard in dangerous conditions, as well as of their families.

Cmentarz Żydowski w Trzebini

Żydowska gmina wyznaniowa powstała w Trzebini w 1815r., jednak już wcześniej został nieformalnie utworzony cmentarz. Najstarszy, mocno zniszczony nagrobek datuje się na 1780r., natomiast najmłodszy nagrobek Dawida Eli Markowicza pochodzi z 1942r. W 1902r. cmentarz został otoczony kamiennym murem, z główną bramą od strony południowej, przy której znajdują się tablice upamiętniające obywateli Trzebini zamordowanych przez Niemców w czasie II Wojny Światowej oraz Żydów zmarłych i zamordowanych w obozie „za torami” w Trzebini. Obecnie cmentarz zajmuje powierzchnię 0,7167 ha. Znajduje się tutaj 248 nagrobków wykonanych głównie z piaskowca, wapienia, marmuru, granitu i lastryka, ale można znaleźć też macewy wykonane z białego marmuru czy czerwonego kamienia. W kaplicy grobowej tzw. ohelu spoczywają miejscowi cadycy.

The Jewish Cemetery in Trzebinia.

The Jewish commune in Trzebinia was not established until 1815, but the cemetery was informally set up earlier. The oldest, heavily damaged tombstone dates back to 1780, while the last tombstone of Dawid Eli Markowicz comes from 1942. In 1902, the cemetery was surrounded with a stone wall, with a gate from the south, beside which there are plaques that commemorate the citizens of Trzebinia killed by Nazi Germans during the World War 2 and the Jews that died or were killed in the camp “past the tacks” in Trzebinia. Currently, the cemetery covers the area of 0.7167ha. There are 248 tombstones here; they are mainly made of sandstone, limestone, marble, granite, and terrazzo, but matzevahs made of white marble or red stone can be found. In the tomb chapel known as an ohel, local zaddiks are buried.

Do opracowania niniejszego folderu wykorzystano materiały archiwalne – zamieszczone na stronach internetowych oraz wydawnictwach informacyjnych: Powiatu Chrzanowskiego, Gminy Libiąż, Gminy Alwernia, Gminy Chrzanów, Gminy Babice oraz Gminy Trzebinia

Opracowanie:

Wydział Promocji i Funduszy Pozabudżetowych
Starostwo Powiatowe w Chrzanowie,
ul. Partyzantów 2, 32-500 Chrzanów
tel. 32/ 625 79 00, fax. 32/ 625 79 04
e-mail: starostwo@powiat-chrzanowski.pl
www.powiat-chrzanowski.pl

Skład: Kamil Celadyn

Druk: NEXO Drukarnia, www.nexo.pl

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Powiatu Chrzanowskiego pn. „Pakiet Turysty Chrzanowskiego” - przygotowanie i wydanie publikacji informacyjnych i materiałów promujących powiat chrzanowski, dofinansowanego ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 -2013, w ramach Działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” z zakresu małych projektów